

Wstępna ocena przezimowania upraw ozimych¹ w 2015 r.

Z przeprowadzonych przez rzeczoznawców wojewódzkich w marcu badań polowych wynika, że w bieżącym roku uprawy ozime przezimowały zdecydowanie lepiej niż w roku ubiegłym.

Niewielkie straty w powierzchni upraw ozimych wystąpiły w województwach: dolnośląskim, lubelskim, mazowieckim, podlaskim, świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim. Główną przyczyną wystąpienia szkód zimowych były wahania temperatury i wiatry wysuszające oraz stosunkowo silne mrozy powodujące wysmalanie roślin. Wahania temperatury między dniem i nocą w marcu, występujące lokalnie, powodowały na przemian zamarzanie i rozmarzanie ornej warstwy gruntu, jednak nie spowodowały one większego uszkodzenia roślin.

Wznowienie wegetacji roślin ozimych w zachodniej części Polski odnotowano najwcześniej, bo już pod koniec lutego. Na pozostałym obszarze kraju wznowienie wegetacji roślin ozimych rozpoczęło się na początku marca, jednak początkowo przebiegało w niezbyt korzystnych warunkach pogodowych.

Do siewów i sadzenia roślin uprawnych przystąpiono pod koniec I dekady marca, podobnie jak w roku poprzednim. Ocieplenie w drugiej dekadzie marca wpłynęło na przyspieszenie przeprowadzania prac polowych, umożliwiło kończenie siewów zbóż jarych i buraków cukrowych oraz sadzenie ziemniaków, jednakże zbyt małe uwilgotnienie gleb nie sprzyjało równomiernym wschodom i wegetacji w początkowych stadiach rozwojowych roślin.

Ostateczna ocena strat zimowych, jak i wiosennych oraz ocena stanu zasiewów upraw rolnych i ogrodniczych zostanie przeprowadzona w drugiej połowie maja br.

Ocena stanu roślin ozimych zasianych jesienią 2014 r., pod zbiory w 2015 r.

Warunki agrometeorologiczne jesienią 2014 roku sprzyjały prowadzeniu prac polowych, jednak były niezbyt korzystne dla kiełkowania i wzrostu roślin ozimych na terenie całego kraju. W okresie od sierpnia do października było ciepło, a uwilgotnienie gleby na ogół wystarczające. W początkowej fazie wschodów zbóż i rzepaku obserwowano rejonami niedobory wilgoci w glebie, utrudniające wschody roślin i początkowo wegetację. Uprawy ozime w końcowej fazie rozwoju jesienią 2014 r. - przed wejściem w stan zimowego spoczynku – były na ogół dobrze rozkrzewione i zahartowane. Przebieg pogody w listopadzie 2014 r. nie stwarzał zagrożenia dla zimujących roślin.

---

¹Informacja zawiera wyniki wstępnej oceny przezimowania upraw ozimych oraz roślin sadowniczych przeprowadzonej przez rzeczoznawców wojewódzkich GUS. Oceny dokonano na podstawie badań polowych wykonanych na początku marca oraz przeprowadzonej w końcu marca lustracji pól, łąk i sadów, a także obserwacji warunków agrometeorologicznych i ich wpływu na stan upraw rolnych i ogrodniczych.

Z oceny przeprowadzonej w listopadzie 2014 r. przez rzeczoznawców wojewódzkich GUS wynika, że powierzchnia zasiewów zbóż ozimych pod zbiory 2015 r. wyniosła około 4,4 mln ha, tj. na poziomie roku ubiegłego, w tym:

- pszenicy ozimej zasiano ponad 1,9 mln ha,
- powierzchnia zasiewów żyta wyniosła około 1,0 mln ha,
- oszacowano, że pszenżyta ozimego zasiano ponad 1,1 mln ha,
- powierzchnia zasiewów jęczmienia ozimego wyniosła ok. 215 tys. ha,
- powierzchnia zasiewów mieszanek zbożowych ozimych wyniosła o około 98 tys. ha.

Powierzchnię pod zbiory 2015 r. obsianą rzepakiem i rzepikiem ozimym szacuje się na ponad 0,8 mln ha. Stan zasiewów zbóż ozimych pod zbiory 2015 r., przed wejściem w stan zimowego spoczynku, był na poziomie ubiegłorocznym, jednak zasiewy były bardzo zróżnicowane. Oceniono go na 3,7 – 3,8 stopnia kwalifikacyjnego.

Najwyżej oceniono stan plantacji: pszenicy ozimej, jęczmienia ozimego i rzepaku ozimego, tj. na 3,8 stopnia kwalifikacyjnego. Najniżej oceniono stan plantacji: żyta i mieszanek zbożowych ozimych (na 3,6 stopnia).

Plantacje rzepaku i rzepiku ozimego średnio w kraju oceniono na 3,8 stopnia kwalifikacyjnego. Oceny plantacji wahały się od 3,5 stopnia kwalifikacyjnego w województwach: dolnośląskim, podkarpackim i podlaskim do 4,5 w województwie śląskim i 4,2 w województwach lubuskim i łódzkim.

Tabl. 1. Ocena stanu zasiewów ozimin w listopadzie 2014 r.

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	w stopniach kwalifikacyjnych ^{a)}						
Pszenica	3,8	3,6	3,5	3,5	3,7	3,8	3,8
Żyto	3,7	3,6	3,4	3,4	3,6	3,6	3,7
Jęczmień	3,8	3,7	3,5	3,6	3,7	3,8	3,7
Pszenżyto	3,8	3,6	3,5	3,5	3,6	3,7	3,8
Mieszanki zbożowe	3,6	3,6	3,4	3,4	3,5	3,6	3,7
Rzepak i rzepik	3,9	3,8	3,4	3,8	3,8	3,8	3,8

a) Stopień „5” oznacza stan bardzo dobry, „4” – dobry, „3” – dostateczny, „2” – słaby, „1” – zły, klęskowy.

Przebieg warunków agrometeorologicznych w okresie zimy 2014/2015

W sierpniu 2014 r. na obszarze całego kraju rozpoczęto przygotowanie pól pod zasiewy rzepaku ozimego i zbóż ozimych. Prowadzono uprawy poźniwne, wykonywano podorywki oraz orki przedsiewne. Ciepła i słoneczna pogoda spowodowała miejscami przesuszenie gleby, co utrudniało wykonywanie tych prac. Lokalnie w połowie miesiąca, a na znacznym obszarze Polski w trzeciej dekadzie sierpnia rozpoczęto siewy rzepaku ozimego. Na początku września zakończono siewy rzepaku ozimego. W pierwszej dekadzie września rozpoczęto siewy żyta i pszenżyta, a w połowie miesiąca pszenicy ozimej. Do końca drugiej dekady października zakończono siewy zbóż ozimych.

Utrzymująca się w listopadzie wysoka, jak na tę porę roku, temperatura powietrza podtrzymywała roślinność i stwarzała na ogół dobre warunki dla wschodów, wzrostu i rozwoju późno zasianych ozimin. Oziminy wysiane w optymalnych terminach agrotechnicznych, w październiku i listopadzie krzewiły się. Dobowe wahania temperatury powietrza sprzyjały hartowaniu się roślin. W końcowej fazie rozwoju rośliny były na ogół dostatecznie wyrosnięte i rozkrzewione, chociaż lokalnie we wschodnich rejonach kraju występowały niedobory wilgoci w glebie, powodujące, że rośliny były

słabo wyrosnięte przed zimą, ponadto obserwowano znacznie więcej niż przeciętnie nieskiełkowanych ziaren. Oziminy zasiane w późniejszych terminach wzeszły słabo i były nierozkrzewione przed zimowym spoczynkiem, stąd notowane jest duże zróżnicowanie stanu roślin na poszczególnych plantacjach.

Przebieg pogody w grudniu nie stwarzał większych zagrożeń dla zimujących roślin. Utrzymująca się w ciągu miesiąca wysoka temperatura powietrza, wzrastająca okresami powyżej 5°C podtrzymywała wegetację roślin. Występujące lokalnie i krótkotrwale spadki temperatury powietrza przy powierzchni gruntu, miejscami poniżej -10°C, nie spowodowały uszkodzenia roślin ozimych.

Przebieg pogody w styczniu 2015 r. na przeważającym obszarze kraju nie stwarzał na ogół bezpośredniego zagrożenia dla roślin. Utrzymująca się w ciągu miesiąca, bardzo wysoka, jak na tę porę roku, temperatura powietrza i gleby, powodowała zakłócenia w zimowym spoczynku roślin. W wyniku dobowych wahań temperatury powietrza powtarzały się procesy zamarzania i rozmarzania wierzchniej warstwy gleby, lokalnie powodując osłabienie systemu korzeniowego roślin.

Przebieg pogody w lutym nie stwarzał zagrożenia dla zimujących roślin. Występująca w ciągu miesiąca temperatura powietrza ze średnią powyżej normy z wielolecia, przyczyniła się do wzmocnienia procesów fizjologicznych roślin, zakłócając ich zimowy spoczynek. Pod koniec miesiąca w niektórych rejonach kraju obserwowano początki ruszenia wegetacji ozimin i trwałych użytków zielonych. Lokalnie rozpoczęto wykonywanie pierwszych wiosennych prac polowych, w tym wysiew nawozów mineralnych.

Tabl. 2. Temperatura powietrza i opady w okresie od jesieni 2014 r. do wiosny 2015 r.

Wyszczególnienie	<i>Średnia krajowa temperatura powietrza</i>		<i>Średnie krajowe sumy opadów</i>	
	°C	odchylenie od normy ^{a)}	mm	% normy ^{a)}
JESIEŃ ^{b)} 2014				
Wrzesień	14,7	1,8	52,1	92,0
Październik	10,0	1,7	32,5	74,3
Listopad	5,4	2,4	18,9	46,8
ZIMA ^{b)} 2014/2015				
Grudzień	1,0	1,2	45	9,0
Styczeń	1,3	3,1	45	143,0
Luty	0,8	1,7	11	162,0
WIOSNA ^{b)} 2015				
Marzec	4,8	2,1	40	118,0

a) jako normę IMiGW przyjmuje od 2002 r. średnie z lat 1971-2000

b) średnie miesięczne. /obliczenia GUS na podstawie danych IMiGW/.

Pogoda w marcu sprzyjała obsychaniu pól i ogrzewaniu gleby, a także rozpoczętej bardzo wczesnie, bo już pod koniec lutego, wegetacji ozimin i trwałych użytków zielonych, jednak chłody panujące w marcu i początkach kwietnia nie sprzyjały wegetacji ozimin.

Przebieg pogody w marcu był na ogół korzystny dla rolnictwa. W pierwszej dekadzie miesiąca nastąpiło ruszenie wegetacji roślin ozimych i trwałych użytków zielonych. Korzystne warunki

agrometeorologiczne umożliwiły wykonywanie pierwszych wiosennych prac polowych. Lokalnie w drugiej, a na znacznym obszarze kraju w trzeciej dekadzie miesiąca przystąpiono do siewów owsa, pszenicy jarej i jęczmienia jarego. Uwilgotnienie wierzchniej warstwy gleby na początku okresu wegetacyjnego zabezpieczało potrzeby wodne roślin.

Wstępna ocena przezimowania zbóż ozimych oraz rzepaku i rzepiku

Rośliny w stan zimowego spoczynku (jesienią 2014 r.) weszły na ogół prawidłowo wyrosnięte, jednak niezbyt dobrze rozkrzewione. Warunki agrometeorologiczne w zimie i na przedwiośniu nie spowodowały na ogół większych strat w uprawach ozimych.

Według oceny rzeczoznawców wojewódzkich GUS, w kraju do zaorania zakwalifikowano tylko około 0,1% powierzchni zasiewów zbóż ozimych oraz ok. 0,4% rzepaku i rzepiku ozimego. Największe straty w powierzchni sięgające około 2% powierzchni plantacji rzepaku i rzepiku ozimego odnotowano w województwach: mazowieckim i warmińsko-mazurskim.

Z badań polowych przeprowadzonych przez rzeczoznawców wojewódzkich pod koniec lutego br. wynika, że uprawy ozime w całym kraju przezimowały znacznie lepiej niż w roku ubiegłym. Zaobserwowane, niewielkie straty zimowe (nieznaczne uszkodzenia roślin) powstały w wyniku:

- wysmalania roślin na skutek silnych wiatrów i lokalnie niskich temperatur,
- występowania dość dużych dobowych wahań temperatury na przedwiośniu, które osłabiały system korzeniowy roślin ozimych.

W badanych próbach polowych udział roślin żywych i nasion kiełkujących wyniósł w bieżącym roku dla pszenicy ozimej – 96% (o 2 pkt proc. mniej niż w roku ubiegłym), dla żyta – 95% (o 3 pkt proc. mniej), dla jęczmienia ozimego – 96% (o 1 pkt proc. mniej), dla pszenżyta ozimego – 95% (o 2 pkt proc. mniej niż w roku ubiegłym), a dla rzepaku i rzepiku ozimego – 89% (o 9 pkt proc. mniej niż w roku ubiegłym). W badanych próbach monolitowych w bieżącym roku stwierdzono od 2% do 8% roślin wrażliwych. Najwięcej roślin wrażliwych zanotowano w siewach rzepaku i rzepiku ozimego – uszkodzenia te nie spowodują zaorywania plantacji, jednak wpłyną na mniejszą obsadę roślin na 1 m².

Decydujący wpływ na plonowanie plantacji, zarówno upraw ozimych, jak i jarych, będą miały warunki agrometeorologiczne w okresie dalszej wegetacji, a szczególnie uzupełnienia niedoboru wilgoci w glebie występującego lokalnie na glebach przepuszczalnych. Na podstawie cyfrowej analizy zdjęć satelitarnych stanu rozwoju upraw, wykonanej w Instytucie Geodezji i Kartografii przez Zakład Teledetekcji wynika, że w II dekadzie kwietnia 2015 r. w porównaniu do wskaźnika zieleni z tej samej dekady roku poprzedniego stan rozwoju upraw w województwach lubuskim i zachodniopomorskim był lepszy, w województwach lubelskim, kujawsko-pomorskim, pomorskim i wielkopolskim był podobny, natomiast w pozostałych województwach był gorszy, przy czym najgorszy w województwach dolnośląskim i śląskim.

Ocena przezimowania drzew, krzewów owocowych i plantacji jagodowych oraz stan upraw ogrodniczych

Rośliny sadownicze w większości przezimowały dobrze, ponieważ zima 2014/2015 była wyjątkowo ciepła. W sadach nie odnotowano większych strat, natomiast łagodne warunki podczas ostatniej zimy przyczyniły się do wzrostu populacji szkodników drzew i krzewów owocowych. Rośliny sadownicze na ogół dość szybko rozpoczęły wiosenną wegetację. Najwcześniejsze gatunki drzew zaczęły kwitnąć już w ostatniej dekadzie marca (ciepła jesień spowodowała, że drzewa zawiązały obficie pąki). Wiosenne chłody przyczyniły się jednak do spowolnienia wegetacji i niekorzystnie wpływały na zapylenie. Zanotowano przy tym duże straty w rodzinach pszczelich i mniej owadów

zapyłających. Mimo to wczesnowiosenna wegetacja roślin przebiegała na ogół bez większych zakłóceń, a rośliny sadownicze były przeważnie w dobrej kondycji.

Stan plantacji truskawek po łagodnej zimie oceniony został jako bardzo dobry, jednak już w marcu na niektórych plantacjach zaobserwowano niedobór wilgoci w glebie. Brak dostatecznej ilości opadów oraz wiosenne chłody zahamowały nieco rozwój wegetacji. Celem przyśpieszenia wzrostu część upraw truskawek została przykryta folią lub włókniną.

Warunki agrometeorologiczne oraz stan zaawansowania siewów warzyw gruntowych jest bardzo zróżnicowany w poszczególnych rejonach kraju. Pomimo rozpoczęcia wiosennej wegetacji wcześniej niż w latach przeciętnych, wielu rolników wstrzymało się z siewem i wysadzeniem rozsąd warzyw ze względu na zimną glebę i duże wahania temperatur. Na przeważającym obszarze kraju do siewu warzyw gruntowych przystąpiono w III dekadzie marca. Zaawansowanie siewów jest jednak gorsze niż w analogicznym okresie roku ubiegłego. Ponadto na wielu plantacjach wschody roślin początkowo były słabe i nierównomierne ze względu na niskie temperatury występujące nocą oraz niedostateczną ilość wody w glebie. Wczesną wiosną w wielu rejonach gleba była słabo uwilgotniona z uwagi na niewielkie zapasy wody po zimie (brak śniegu) oraz brak opadów deszczu, a także wiatry wysuszające wierzchnią warstwę gleby. Tylko w niektórych rejonach kraju zaobserwowano zdecydowanie korzystne warunki dla siewu i rozwoju roślin oraz dość wyrównane wschody warzyw.

Opracowanie merytoryczne:
Departament Rolnictwa

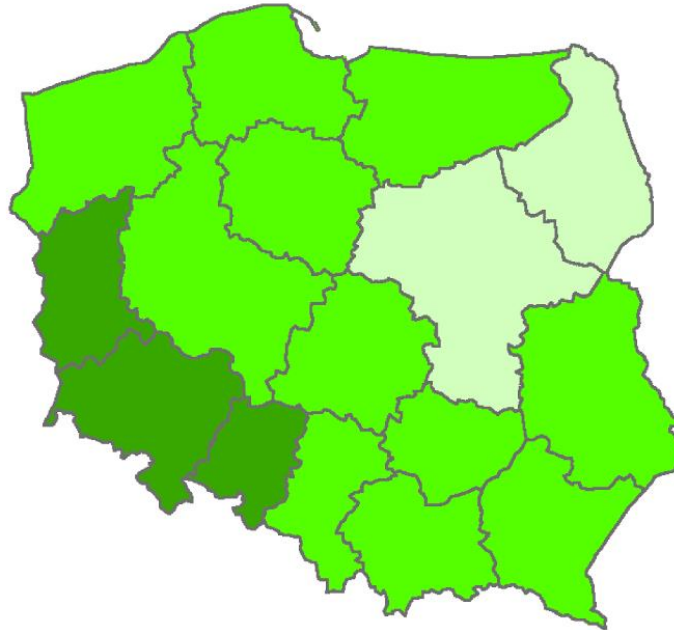
Stanisław Niszczoła
Tel: 22 608 33 53

Rozpowszechnianie:
Rzecznik Prasowy Prezesa GUS
Artur Satora
Tel: 22 608 3475, 22 608 3009
e-mail: rzecznik@stat.gov.pl

Więcej na: <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/>

Załącznik (mapy opracowane przez Instytut Geodezji i Kartografii - Zakład Teledetekcji,
na podstawie analizy cyfrowej zdjęć satelitarnych NOAA)

**Porównanie stanu rozwoju upraw wg województw
Dekada 10 1 - 10 kwietnia 2015 r.**

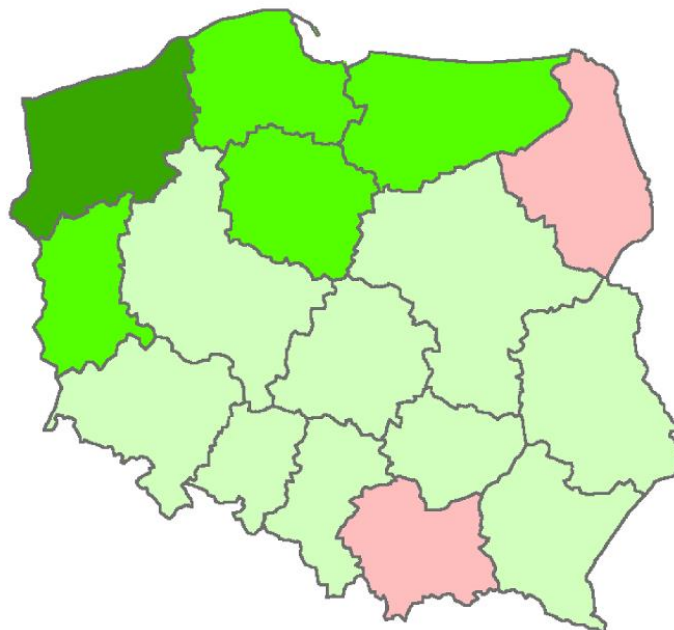
Instytut Geodezji i Kartografii, Zakład Teledetekcji

Wartosci wskaźnika zieleni w 2015 roku porównane z wartosciami wskaźnika z tej samej dekady roku sredniego

- Znacznie lepiej: > 120 %
- Lepiej: 105 - 120 %
- Podobnie: 90 - 105 %
- Gorzej: 75 - 90 %
- Znacznie gorzej: < 75 %

Zrodlo informacji: cyfrowa analiza zdjec satelitarnych NOAA

**Porównanie stanu rozwoju upraw wg województw
Dekada 11 11 - 20 kwietnia 2015 r.**

Instytut Geodezji i Kartografii, Zakład Teledetekcji

Wartosci wskaźnika zieleni w 2015 roku porównane z wartosciami wskaźnika z tej samej dekady roku sredniego

- Znacznie lepiej: > 120 %
- Lepiej: 105 - 120 %
- Podobnie: 90 - 105 %
- Gorzej: 75 - 90 %
- Znacznie gorzej: < 75 %

Zrodlo informacji: cyfrowa analiza zdjec satelitarnych NOAA